

Wyrok z dnia 10 sierpnia 2000 r.

I PKN 769/99

Nieskuteczne są zgłoszone w kasacji zarzuty naruszenia prawa materialnego (art. 393¹ pkt 1 KPC), które nie mają związku z oceną dopuszczalności drogi sądowej, gdy pozew został odrzucony na podstawie 199 § 1 pkt 1 KPC.

Przewodniczący SSN Jerzy Kwaśniewski, Sędziowie SN: Katarzyna Gonera (sprawozdawca), Andrzej Wasilewski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 10 sierpnia 2000 r. sprawy z powództwa Barbary K. przeciwko 1) Szkole Podstawowej nr 2 w D., 2) Kuratorium Oświaty w T. o uchylenie kary dyscyplinarnej, na skutek kasacji powódki od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie z dnia 2 września 1999 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Dębicy wyrokiem z 14 maja 1999 r. [...] odrzucił pozew Barbary K. przeciwko pozwanym Szkole Podstawowej nr 2 w D. i Kuratorium Oświaty w T. o ustalenie, że wymierzenie powódce kary dyscyplinarnej było nieskuteczne oraz bezzasadne.

Odrzucając pozew z powodu niedopuszczalności drogi sądowej (art. 199 § 1 pkt 1 KPC) Sąd Pracy odwołał się do poglądu prawnego wyrażonego w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z 8 października 1982 r., I PR 90/82 (OSNCP 1983 z. 5-6, poz. 85), zgodnie z którym sądy nie są powołane do badania zasadności decyzji dyscyplinarnych. Sąd Rejonowy stwierdził, że przepis art. 77 ust. 5 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz.U. Nr 3, poz. 19 ze zm.) przewiduje możliwość wniesienia odwołania od prawomocnych orzeczeń odwoławczych komisji dyscyplinarnych przy Ministrze Edukacji Narodowej do Sądu Najwyższego (a nie sądów powszechnych) w razie orzeczenia kary wydalenia z zawodu nauczycielskiego, taka

zaś kara nie została powódce wymierzona (powódka została zwolniona z pracy). Oznacza to – zdaniem Sądu Rejonowego – że od orzeczenia innych, łagodniejszych kar dyscyplinarnych odwołanie do sądu powszechnego nie przysługuje. Ponieważ nie ma innego organu, który byłby właściwy do rozpoznania niniejszej sprawy, brak było podstaw do zastosowania art. 464 § 1 KPC.

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie wyrokiem z 2 września 1999 r. [...] oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Rejonowego. W apelacji powódka zarzuciła naruszenie prawa materialnego, w szczególności art. 42 § 1, 2, 3 i 4 KP i wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez orzeczenie, że rozwiązanie z nią umowy o pracę w trybie dyscyplinarnym było bezzasadne.

Sąd Okręgowy ustalił, że orzeczeniem Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli przy Kuratorze Oświaty w T. z dnia 3 stycznia 1995 r. powódce została wymierzona kara zwolnienia z pracy na podstawie art. 76 ust. 1 pkt 3 Karty Nauczyciela. Orzeczenie to zostało utrzymane w mocy przez Odwoławczą Komisję Dyscyplinarną dla Nauczycieli przy Ministrze Edukacji Narodowej. Orzeczenie to jest prawomocne. Żądanie powódki w istocie dotyczy oceny zasadności i zgodności z prawem wymienionych orzeczeń dyscyplinarnych i zmierza do uchylecia kary dyscyplinarnej orzeczonej w stosunku do niej przez Komisję Dyscyplinarną. Sąd Okręgowy stwierdził, że kwestia zaskarżenia orzeczeń dyscyplinarnych jest w całości uregulowana w przepisach ustawy Karta Nauczyciela (art. 77) i nie ma podstaw do przyjęcia, że sądy powszechne są powołane do badania zasadności tych orzeczeń. Apelacja powódki nie zawiera żadnego wyводу prawnego dotyczącego dopuszczalności drogi sądowej w zakresie kwestionowania orzeczeń dyscyplinarnych. Skarżąca koncentruje się w swoich zarzutach na wykazaniu bezzasadności wymierzenia jej kary dyscyplinarnej. Są to zatem zarzuty merytoryczne, które w związku z odrzuceniem pozwu z powodu niedopuszczalności drogi sądowej w ogóle nie mogą być brane pod rozwagę. Sąd Okręgowy zwrócił uwagę na to, że odrzucenie pozwu powinno nastąpić w formie postanowienia, skoro jednak Sąd Rejonowy wydał wyrok, to powódka mogła go zaskarżyć w drodze apelacji; o rodzaju środka odwoławczego decyduje bowiem forma zaskarżonego nim orzeczenia. Oddalając apelację, Sąd Okręgowy uczynił to w formie wyroku.

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego wniosła powódka, opierając ją na podstawie naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię przepisów: art. 3 KP, art. 11 KP, § 17 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lipca 1981 r. w sprawie

urlopów wychowawczych, „art. 10 pkt 2 ppkt 7 ustęp 7” Karty Nauczyciela, art. 77 KC, art. 78 KC oraz art. 5 KC, a także na podstawie naruszenia przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a to poprzez błędną interpretację art. 199 § 1 pkt 2 KPC. Skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie w całości roszczenia i ustalenie, że rozwiązanie umowy o pracę z powódką było bezzasadne, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Jako pozwanych wskazano w kasacji Szkołę Podstawową nr 9 w D., chociaż w postępowaniu przed Sądami pierwszej i drugiej instancji występowała w roli pozwanego Szkoła Podstawowa Nr 2 w D., a Szkoła Podstawowa Nr 9 w D. nie była stroną niniejszego procesu, oraz Kuratorium Oświaty i Wychowania w T., chociaż prawidłowa nazwa tego pozwanego brzmiała - przed zmianami wynikającymi z reformy administracji - Kuratorium Oświaty w T. Sąd Najwyższy potraktował te nieścisłości jako oczywiste omyłki autora kasacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest pozbawiona usprawiedliwionych podstaw. Sąd Okręgowy oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Rejonowego odrzucającego pozew z powodu niedopuszczalności drogi sądowej. Podstawą rozstrzygnięcia był art. 199 § 1 pkt 1 KPC. Wywody prawne zawarte w motywach orzeczeń Sądów pierwszej i drugiej instancji sprowadzały się zatem do zagadnienia braku istnienia jednej z pozytywnych przesłanek procesowych, a mianowicie drogi sądowej. Sądy *meriti* nie rozważały zasadności bądź bezzasadności powództwa, albowiem przyjęły, że w odniesieniu do takiego żądania, z jakim wystąpiła powódka, droga sądowa jest niedopuszczalna.

Kasacja nie zawiera zarzutu naruszenia art. 199 § 1 pkt 1 KPC, a to właśnie ten przepis stanowił podstawę prawną zaskarżonego orzeczenia. W ramach kasacyjnej podstawy naruszenia przepisów postępowania (art. 393¹ pkt 2 KPC) powódka wskazała zarzut naruszenia tylko jednego przepisu prawa procesowego, a mianowicie art. 199 § 1 pkt 2 KPC. Przepis ten stanowi, że sąd odrzuci pozew, jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa jest w toku albo została już prawomocnie osądzona. Odrzucając pozew z powodu niedopuszczalności drogi sądowej, Sądy nie stosowały art. 199 § 1 pkt 2 KPC, ani nawet nie rozważały jego za-

stosowania, a zatem nie mogły go naruszyć. Podstawa kasacyjna dotycząca naruszenia przepisów postępowania jest w takich okolicznościach nieusprawiedliwiona. Sąd Najwyższy rozpoznaje bowiem sprawę w granicach kasacji (art. 393¹¹ KPC), te zaś wyznaczone są przede wszystkim przez przytoczone w kasacji podstawy kasacyjne, a w ich ramach zarzuty naruszenia konkretnie wskazanych przepisów prawa materialnego lub procesowego. Nawet gdyby przyjąć, że autorowi kasacji chodziło w istocie o naruszenie art. 199 § 1 pkt 1 KPC i tylko z uwagi na oczywistą omyłkę, która wystąpiła także przy określeniu w kasacji pozwanych, powołał art. 199 § 1 pkt 2 KPC, to także wtedy kasacyjna podstawa naruszenia przepisów postępowania okazałaby się nieusprawiedliwiona. Kasacja powinna zawierać nie tylko przytoczenie podstaw kasacyjnych, ale także ich uzasadnienie (art. 393³ KPC). Jest to szczególnie istotne w przypadku podstawy kasacji wskazanej w art. 393¹ pkt 2 KPC, albowiem przepis ten wymaga dla skutecznego wniesienia kasacji wykazania, że naruszenie przepisów postępowania mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Tymczasem kasacja w ogóle nie zawiera jakiegokolwiek uzasadnienia odnoszącego się do zarzutu naruszenia prawa procesowego, a tym bardziej nie zawiera wykazania, że naruszenie to mogło mieć wpływ (zwłaszcza istotny) na wynik sprawy.

Wobec braku odpowiednio skonstruowanego zarzutu naruszenia przepisów postępowania, Sąd Najwyższy – będąc związany granicami kasacji - nie może rozważać, czy w rozpoznawanej sprawie prawidłowo doszło do odrzucenia pozwu z powodu niedopuszczalności drogi sądowej.

Należy jedynie zauważyć, że po wejściu w życie Konstytucji RP z 1997 r. (czyli po 17 października 1997 r.) w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się - w wyniku wykładni art. 45 ust. 1, art. 8 i art. 77 ust. 2 Konstytucji - dopuszczalność drogi sądowej w sprawach dotyczących odwołania się pracownika od prawomocnych orzeczeń komisji dyscyplinarnych (por. wyrok SN z dnia 7 kwietnia 1999 r., I PKN 648/98, nie publikowany, odnoszący się do nauczycieli akademickich, postanowienie SN z dnia 22 października 1999 r., I PKN 216/99, nie publikowane, odnoszące się do mianowanych urzędników państwowych, wyrok SN z 13 kwietnia 2000 r., I PKN 580/99, nie publikowany, odnoszący się do pracowników jednostki organizacyjnej „P.P. T. i T.”). W przywołanych orzeczeniach Sąd Najwyższy podkreślił, że kwestia legalności i zasadności orzeczonych kar dyscyplinarnych prowadzących do pozbawienia lub zawieszenia prawa wykonywania zawodu oraz kwestia oceny legalności lub zasadności oświadczenia pracodawcy o niezwłocznym rozwiązaniu stosunku

pracy w następstwie orzeczenia dyscyplinarnej kary zwolnienia z pracy jest sprawą, w której pracownik ma konstytucyjne prawo do jej rozpatrzenia przez sąd (art. 45 ust. 1 Konstytucji).

Kasacja powódki nie zarzuca naruszenia wskazanych przepisów art. 45 ust. 1, art. 8 i art. 77 ust. 2 Konstytucji, a zatem szersza analiza dotycząca tego, czy w rozpoznawanej sprawie doszło do ewentualnego naruszenia konstytucyjnie zagwarantowanego prawa do sądu (zwłaszcza w kontekście tego, że orzeczenie dyscyplinarne o ukaraniu powódki karą zwolnienia z pracy stało się prawomocne w marcu 1995 r., czyli dwa i pół roku przed wejściem w życie przepisów Konstytucji), jest niemożliwa.

Nieuzasadniona jest również przytoczona w kasacji podstawa obejmująca naruszenie prawa materialnego. W uzasadnieniu kasacji wskazano, że w rozpoznawanej sprawie powódka dochodziła ustalenia, że po ukończonym urlopie wychowawczym, od września 1991 r., przysługiwało jej prawo do zatrudnienia w świetlicy Szkoły Podstawowej Nr 9 w D., zgodnie z umową o pracę na czas nie określony podpisaną 7 września 1987 r. i ustalenia, że od 1 września 1994 r. stała się nauczycielem mianowanym z mocy prawa w Szkole Podstawowej Nr 9 w D. Nie odpowiada to rzeczywistej treści żądania zgłoszonego w rozpoznawanej sprawie, w której powódka domagała się (w pozwie) ustalenia, że wymierzenie jej kary dyscyplinarnej zwolnienia z pracy (na podstawie art. 76 ust. 1 pkt 3 Karty Nauczycielka) orzeczeniem Komisji Dyscyplinarnej przy Kuratorium Oświaty w T. z 3 stycznia 1995 r. oraz orzeczeniem Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej przy Ministrze Edukacji Narodowej w W. z 14 marca 1995 r. było nieskuteczne, albowiem orzeczenia te zapadły w okresie choroby powódki, a ponadto że było bezzasadne, ponieważ powódka nie podpisała nigdy umowy o pracę ze Szkołą Podstawową Nr 2 w D. Z kolei w apelacji powódka domagała się ustalenia, że rozwiązanie z nią umowy o pracę w trybie dyscyplinarnym było bezzasadne. Wskazana w kasacji podstawa faktyczna żądania, a także samo określenie przedmiotu żądania o ustalenie, są zatem odmienne od tych, które powódka przedstawiła w pozwie i w apelacji w rozpoznawanej sprawie i już tylko z tej przyczyny zawarte w kasacji zarzuty naruszenia prawa materialnego odwołane przez autora kasacji do takiej podstawy faktycznej żądania, jaką przyjęto w kasacji, są nieuzasadnione. Okoliczności faktyczne podniesione w kasacji stanowiły uzasadnienie żądania zgłoszonego przez powódkę oraz podstawę rozstrzygnięcia sądu w innej sprawie, a mianowicie w sprawie [...] Sądu Rejonowego w Dębicy, zakończonej wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 1997 r., I PKN 54/96, od-

dalającym kasację powódki.

Wbrew twierdzeniu kasacji Sąd Rejonowy w ogóle nie odniósł się do zasadności bądź bezzasadności nałożonej na powódkę kary dyscyplinarnej, ponieważ odrzucił pozew z powodu niedopuszczalności drogi sądowej (na podstawie art. 199 § 1 pkt 1 KPC), co oznacza, że w ogóle nie zajmował stanowiska co do przedstawionych przez powódkę okoliczności faktycznych mających uzasadniać jej żądanie, ani nie poddawał ocenie materialnoprawnej zasadności samego żądania. Zarzuty odnoszące się do naruszenia wskazanych w kasacji przepisów prawa materialnego nie mogą być przedmiotem rozważań w ramach postępowania kasacyjnego. Ich uzasadnienie wykracza poza podstawę faktyczną rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy oddalił kasację na podstawie art. 393¹² KPC.

=====